

מסורת הש"ס

(א) [לנקמן כ. מ: כח. ס: פו. קדושין ע"ה. מיר כטג. (ז) קדושין עו. גיטין י. [מקספתא פסחים כ"ב פ"ב ה"ב, (ג) ג"ז שם ברכות מו. (ד) [לעיל ג. (ה) נבכ"ה: משומד, (ו) גיטין לו. וש"נ, (ז) [מקספתא פסחים פ"ב ה"ב, (ח) [דברים יב, (ט) [ויקרא יא, (י) נבכ"ה: דחוי, (כ) [ג"ל דאמריק בפסחים מ.], (ל) [שין תרי"ט שביעית פ"ח מ"ח, (מ) [דפוס ויילא].

הנהגות הב"ח

(א) [תוב' ד"ה מלת וכו' כימי עורא בדאמריק בפירקין דר' אליעזר וליכא:

הנהגות מהר"ב רינשבורג

[א] רש"י ד"ה מהו דמיתא אע"ג וכו' ורש"י דמיתא המחקר דקיימא לן דמיתא ולא נפקין דבר דתק הקמתין. מן מינה ורש"י עד הקמתין ממתק. וי"ב ורש"י שלח המחקר דמיתא ולא נפקין דבר דקילי הקמתין ונלקות וכו' שכל וי"ב. ומלת דתק לא משמע עומד. ולכן לא משמע כשם מקום וימנאל דר"ה הוא בפסחים מ' ע"א. ובעל מורה חיים שנה ג' ופסח דמשנה שלמה היא וטעות הדפוס הטעות: [ב] תוב' ד"ה מלת וכו' דהא קאמר הסם מתקן. כ"ב ע' שביעית פ"ח משנה י' ובתוס' י"ט ע"ס:

מוסף רש"י

אין שחיטה לעוף מן התורה. אלא מדברי סופרים [קטון ב' וגי'ש]. מצאנו כותי מותרת. לאכלה בפסח ואין זה משום חשש דחימת [קדושין עו. ובידן גיטין י.], ואדם יוצא בה ידי חובתו בזה. משום חובת לילה הראשון שהוא חייב לאכול מזה המשתמטת. דכתיב (מנחות יב) צבר תאכלו מזה, ואפילו ידעין זה אלא התמיה לא נפיק בה אלא אם כן עבר לה שימור לשם חובת מזה, דכתיב (שם) ומשמרת את המנחה, וכוונתו שיהיה חייב לאכול מזה המנחה. וכן נראה להשתמר לשמה וטעם זה שימור [גיטין י.] ויולא זה דלא הוי קמתין ונפיקת של עובד כוכבים שלא חייבו דקילי (פסחים מ) חסם ממלא כריסו מזה ונבלע שאלם כות מזה אחרת לחתונה, משום דמלת מזה בעין שימור לשם מזה, אלא מלת כותי אין צריך לאכול מזה אחרת בלחונה. דקילי מזה שימור [קדושין עו.], ד"א אוסר. אף בלילה כל ימות הפסח, משמעין לזה מהא מחמטין [גיטין י.].

דלא כתיבא ואחזיקו בה. ודלא כתיבא אלא ויחזיקו בה. אולי בביתו ויחזיקו בה. כי לא משמע היתר אלא נבלת ומתאם שהסבין בדוקה ומתנה בידו שחט שפיר, דכל כמה דמצי למיכל היתרא לא מילי איסורא וי' אין לו סבין דבוק לא טרח להדורי בזה סבין יפה אם שו' פוגמה [לעיל ג.].

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ד.

ג'יון הש"ס

גמ' שהי' דרסה וכו'. אשניות לענינה הוא דהא דרסה מביא בקרא דרשנין לקמן דף ל ע"ב אין ושמע אלא ומשך [ויכ' דש"י לקמן דף כו ע"א ד"ה [ללא] אלא כיון שהוא שגור להזכיר אלו ה' ביחד נקט לה. דש"י בנמשות הית' הלכות שחיטה דף י' ע"ב. אלא בחידוש לקמן דש"י כבז דקר דרסה ה"ל הוא אשכחא ודרסה ג"כ מהלכה לנשה מקמי:

פעיז רש"י

ריש"י. ט. ציפורים שחוטות מושחלות על הכל.

שיטה מקובצת

[א] מותרת לאכלה ולא חיישין לחמץ [ב] דהניא הקמתין ובקצות: [ג] דהא באין בקיאי בדקדוקי מצות תליא טעמא וחס אינם כו' ורכב שמועין בן גליאלא [ד] ולאו היינו תנאי דאמרי' לעיל אחזק ולא אחזק תנאי היא אלא עד מסקנא: [ה] וכיון דאוקמינן דאהנן דאירי בהו לעיל קאי דהיינו בדחיתין למעוטי אמתא היכא דלא אחזק: [ו] ואיכא היתרא ואיסורא קמיה לא שביק: [ז] דרב מנשה דהך מבייתאן הן:

ריבנו גרשום

דקוריא של צפורין. קישור של עופות שחוטין צא בידו של כותי: אמר רב איש במכניסן תחת כנפיו. כלומר במכניסין הצפרים לתחת גלימא שלו וקוטע ראשו של אחד מהן. דהכתיב איני יודע מאיזה מהם נתן לו: דמספספי ליה במסוס. כלומר שמלכוכו בטיט שאפי' יש לו סימן אין מכיר הסימן: ולטעמין שהייה דרסה חלדה הגרמה ועוקר מי חביב. כלומר את אמרת דלמא קא סברי כותים אין דלמא לעוף מן התורה ובהמה דאכלין משחטות: וכן התורה [והוא] שהייה דרסה חלדה הגרמה ועוקר מי חביב ויהו בקיאי בהו רמצינן לימור דמחמטין בהן לפיכך אכלינן בהמה ששחטו והא לא כתיבי באורייתא לענין בהמה אלא כיון דאחזיקו בהו אחזק ואכלינן משחטותן אפי' מבהמה הכא נמי לענין עוף כיון דאחזק אחזק אפי' דלא כתיב: דאחזק ולא אחזק בדלא חביב. כלומר אי חשיבא חזקתן חזקה במילתא דלא כתיבא בנן עוף אי לא חשיב: תנאי. לפי שאין בקיאי בדקדוקי מצות. כלומר אין בקיאי ששחטו שלא יחמטין. כדאמרינן בבס' פסחים שלש נשים עוסקות בבצק: רש"י אומר כל מצוה שהחזיקו בה כותים.

(א) כלומר היינו תנא קמא דרבי אלעזר: אי הכי כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מבעי ליה. כלומר כיון דרש"י ג' מחמיר יותר מר"א אם החזיקו מיבעי: כיון דאיכא היתרא ואיסורא. כלומר ידבול לשחוט שפיר לא שביק היתר ואכל [איסורא] שלא ישחוט יפה: חמץ של עוברי עבירה. מניחין חמץ אחר הפסח בבית אחד הן הן

(א) ג'ל היינו מ"ק. כלומר וכו'.

דקוריא. סל כמו דקוריא דפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פד.) ודמפנין (שבת קסז.). **מבכנים** איזמל בזבירים. סימני שמעתא דרב מנשה ודהא מילתא הן הך דמכנים תחת כנפיו ולקמן בפסח שני (דף נה.) איזמל שאין לו קרנים ובפסח אלו טרפות (לקמן דף נה.) הנהו דיכרי דגנזי גנזי אין חוששין לריסוק אברים מיהו גם במקומות אחרים יש כדאשכחנא בפסח ב' דיצמות (דף כה.) דאמר רב מנשה גולן דדצריה כשר לעדות אשה ובפסח מי שהשחין (שבת קטו.) אמר רב מנשה חלד קמי חלד מתי קמי מתי שפיר דמי: **מצת** בותי מותרת. וא"ת והלא עור על פתן [לפי שהיו מצטלן צנין בית המקדש צנימי עורא (ה) כלומר בפירקין דר"א ט' (פ) (ל) וליכא למימר דהיינו צותים ראשונים דכתיב צהם ואת אלהיהם היו עוזבים ב' דהא קאמר הסם מתקן אמר ר"א כל האוכל פת כותי כאילו אוכל צמר חזיר ומנינא נמי לקמן (דף יג.) שחיטת דוקרי לעצדות כוכבים פתו פת כותי ואמר ר"ת דמיידי הכא צעיקה דשרגל שעשה הכותי ממנה מזה וא"ת והאיך יולא זה ושמא הוא לא שמר לשם מזה דהא חשדי אלפני עור לא תמן ממשול וי"ל בנן שלא אכל הכותי מזה אחרת כל הלילה: **איכא** בינייהו דלא כתיבא ואחזיקו בה כו'. צפ"ק דגיטין (דף י.) מוכח דכתיבא ולא אחזיקו זה נמי איכא צינייהו דלת"ק מהני ולרשב"ג לא מהני והכא לא נקט אלא לא כתיבא ואחזיקו זה משום דאשחיטת כותי צעי לאתויי תנאי א"כ דלא אתא לשנויי אלא מה שהקשה אם החזיקו זה מצעי ליה ושם פירשנו:

מותר בקיאי בשימור קמ"ל ר"א אוסר לפי שאין בדקדוקי מצות קסבר לא בקיאי בשימור רשב"ג אומר כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל היינו ת"ק איכא בינייהו דכתיבא ולא אחזיקו בה ת"ק סבר כיון דכתיבא אע"ג דלא אחזיקו בה ורשב"ג סבר אי אחזק אין אי לא אחזק לא אי הכי כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מיבעי ליה אלא איכא בינייהו דלא כתיבא ואחזיקו בה תנא קמא סבר כיון דלא כתיבא אע"ג דאחזיקו בה נמי לא רשב"ג סבר כיון דאחזק אחזק גופא אמר רבא ישראל מומר אוכל נבילות לתיאבון בודק סבין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו מאי טעמא כיון דאיכא היתרא ואיסורא לא שביק היתרא ואכל איסורא אי הכי כי לא בדק נמי מיטרח לא טרח אמרו ליה רבנן לרבא תניא דמסייע לך חמץ של עוברי עבירה אחר הפסח מותר

מותר (א) כלומר היינו תנא קמא דרבי אלעזר: אי הכי כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מבעי ליה. כלומר כיון דרש"י ג' מחמיר יותר מר"א אם החזיקו מיבעי: כיון דאיכא היתרא ואיסורא. כלומר ידבול לשחוט שפיר לא שביק היתר ואכל [איסורא] שלא ישחוט יפה: חמץ של עוברי עבירה. מניחין חמץ אחר הפסח בבית אחד הן הן

(א) ג'ל היינו מ"ק. כלומר וכו'.

דקוריא. מחזרות של צפרים שחוטין. ריש"י צנע"ז: אצי. דאמר לעיל [ג.] יולא ונכנס לכתחלה לא שרינן גבי שחיטה דייק מרישא: ורנא. דשרי [שם] דייק מסיפא דלא מנריך תנא דדיקה אלא היכא דבא ומצאו: **עומד על גביו דמי**. ועומד על גביו דקמני תנא היינו יולא ונכנס: **האי הוא דהו שחיט שפיר**. אותו עוף נצדו שחוט יפה וזה היה מכירו ואכלו ואין היכי נסמון לאכול האחרים: **במכניסן פסח כנפיו**. ישראל זה הבדוק מנכנס כל הצפרים תחת כנפי כסותו ואין הכותי מכיר אחר נתן לו: **ממסמס**. מנעכו ומנחשו: **אין שחיטה לעוף מן הסורה**. משום דלא כתיב וציחה בזהא אלא צנצר ולא דכתיב וציחת מצנצר ומנאכך ואין ילפינן בזהא לקמן (דף כו:) מזהא מורת הבהמה והעוף: **ולטעמין**. הך וציחה דכתיב צנצר וצנאן מי מפרשן הלכותיה צמורה ואפ"ה סמכי עלייה משום דלחזיקי להו דלחזיקו זה: **ואחזק ולא אחזק דלא כתיבא תנאי היא**. מזה שחיטה כמזה צפרים צמורה ואכילו שהחזיקו בה אי אכרינן כיון דלחזקו לדריהו אחזק נמי לדידן לסמון עלייה כי עבדי לזכר ענמן או אי אמרינן אע"ג דלחזקו לדריהו לא אחזקו לדידן כלומר לא חשבינן ליה חזקה למסמך עלייה תנאי פליגי זה. אחזק ולא אחזק כלומר חזק או אינה חזקה: **אימור**. לאכולה ולא חיישין לתקן בפסח: **ואדם יולא ידי חובתו**. שהכחז קצעו חובה לאכול מזה צלילה ראשונה דכתיב (שמות יב) צערי תאכלו מצות ואם יצא לאכל עבר צערה. ולקמן פריך כיון דתנא מותר פשיטא דיולא זה: **אסור**. אפילו לאוכלה: **שאין בקיאי**. אין יודעין שהחזיקו ולא צנצין צין שחוטין פניו: **פשיטא**. דיולא זה כיון דמותרת: **מהו דסימא**. אע"ג דפשיטא לן דלא הניחיהו להחמין ומותרת באכילה מיהו לא בקיאי זהא דבעי למיעבד שחיט לשם מזה של מזה וכיון דלא עבד זה שימור לא נפקין זה מידי דהוה אקמתין וצנצות של עובדי כוכבים הצאים לפניו קודם שפסחא עובד כוכבים א' ורש"י שלח המחקר דקיימא לן דמותר ולא נפקין זהו דתנא הקמתין וצנצות של עובדי כוכבים אדם ממלא כריסו מזה וצנצר שאלם כותי מזה שחטו מזה, דכתיב (שם) ומשמרת את המנחה, וכוונתו שיהיה חייב לאכול מזה המנחה. וכן נראה להשתמר לשמה וטעם זה שימור [גיטין י.] ויולא זה דלא הוי קמתין ונפיקת של עובד כוכבים שלא חייבו דקילי (פסחים מ) חסם ממלא כריסו מזה ונבלע שאלם כותי מזה אחרת לחתונה, משום דמלת מזה בעין שימור לשם מזה, אלא מלת כותי אין צריך לאכול מזה אחרת בלחונה. דקילי מזה שימור [קדושין עו.], ד"א אוסר. אף בלילה כל ימות הפסח, משמעין לזה מהא מחמטין [גיטין י.].

דלא כתיבא ואחזיקו בה. ודלא כתיבא אלא ויחזיקו בה. כי לא משמע היתר אלא נבלת ומתאם שהסבין בדוקה ומתנה בידו שחט שפיר, דכל כמה דמצי למיכל היתרא לא מילי איסורא וי' אין לו סבין דבוק לא טרח להדורי בזה סבין יפה אם שו' פוגמה [לעיל ג.].

דלא כתיבא ואחזיקו בה. ודלא כתיבא אלא ויחזיקו בה. כי לא משמע היתר אלא נבלת ומתאם שהסבין בדוקה ומתנה בידו שחט שפיר, דכל כמה דמצי למיכל היתרא לא מילי איסורא וי' אין לו סבין דבוק לא טרח להדורי בזה סבין יפה אם שו' פוגמה [לעיל ג.].